

C224 – BIN18

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

29 april 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, BESTUURSZAKEN,
INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING
EN DECREETSEVALUATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid op het vlak van gezinsvriendelijke werkuren	1
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de toegankelijkheid van de gebouwen van de Vlaamse overheid	2
Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de erkenning van lokale islamitische geloofsgemeenschappen	4
Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de samenwerking tussen enkele crematoria en een privaatrechtelijk bedrijf	7

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid op het vlak van gezinsvriendelijke werkuren

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, mijn vraag houdt verband met onderhoud, gezinsvriendelijkheid, Vlaamse overheid en werkgelegenheid. Voor bepaalde groepen is het niet zo gemakkelijk om aan werk te geraken en er wordt over geklaagd dat ze moeilijk inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Laaggeschoolden, vrouwen en allochtonen behoren jammer genoeg tot die kansengroepen. Daar zijn verschillende oorzaken voor zoals de werkloosheidsval. Vaak spelen de werkomstandigheden ook een rol, nog meer bij vrouwen dan bij mannen. Zij verrichten immers nog altijd meer dan mannen huishoudelijke taken.

De werkomstandigheden spelen een grote rol in de sector van de schoonmaak. Kantoren worden schoongemaakt buiten de gewone werkuren, vóór en na de kantooruren. Wie in de sector een voltijdse job wil uitoefenen, zit met een gesplitste dienst. Met een gezin lijkt me dat problematisch, zeker als er kinderen zijn. Dan heeft men zowel 's morgens vóór als 's avonds na school opvang nodig. Dat is een allesbehalve gezinsvriendelijke baan.

Bovendien kunnen we ons vragen stellen over de productiviteit en het nut van die uurregeling. Het is belangrijk dat iemand weet voor wie hij of zij kuist. Het geeft arbeidsvreugde als iemand te horen krijgt dat het kuiswerk geapprecieerd wordt. Daarom lijkt het aangewezen dat er tijdens de kantooruren wordt gekuist. Het kuispersoneel kan eventueel wel vroeg beginnen tot even na de middag of na de middag beginnen tot in de vooravond. Dat lijkt zowel in de sector als bij de opdrachtgevers niet goed door te dringen: ze klagen er allebei over dat ze te weinig personeel vinden. De sector vraagt zich af waarom wordt vastgehouden aan de stereotiepe werkroosters. Ik denk dat dit in privébedrijven geldt, maar ook bij de Vlaamse overheid. Daar moeten ook nogal wat kantoren en instellingen gekuist worden.

Hoe zit het met de contracten bij de Dienst met Afzonderlijk Beheer (DAB) Schoonmaak? Welke clausules staan erin? Kunnen een aantal van deze contracten worden gewijzigd? Ik bedoel dan een wijziging in de richting van gezinsvriendelijke of aaneensluitende

werkuren. Aan de vooravond van 1 mei mogen we daar wel eens de aandacht op vestigen. De Vlaamse overheid zou een voorbeeldfunctie kunnen spelen en haar contracten aanpassen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Tavernier, uw eerste vraag zou u beter richten tot minister Vandenbroucke. Ik neem aan dat u dat beseft. Ik ben wel zijdelings betrokken als minister van Bestuurszaken. Met de DAB Schoonmaak doen we onderhoud zowel in eigen beheer als via uitbesteding. Ik ben dus op de hoogte van de problemen in de sector.

Er zijn de onvriendelijke werkuren, de prestatienormen en een beperkt urenpakket en dus deeltijdse jobs. Het probleem is deels gecreëerd door de sector zelf omdat hij jarenlang schoonmaak van gebouwen buiten de kantooruren heeft gepromoot. Hij heeft daar een punt van gemaakt. Maar ook de klanten vragen vaak schoonmaak buiten de kantooruren.

De DAB Schoonmaak heeft zowel schoonmaak in eigen beheer als uitbestede schoonmaak, maar doet geen promotie voor schoonmaak buiten de kantooruren, integendeel. Wij voeren een ander beleid. De Vlaamse overheid is al jaren voorstander van een 'zichtbare' schoonmaakploeg die grotendeels binnen de kantooruren aan de slag is.

De schoonmaak in eigen beheer, en dat zijn een honderdtal locaties, wordt altijd 's morgens georganiseerd zodat de grondige, meer hinderlijke taken kunnen worden uitgevoerd tussen 6 uur en 7.30 uur. Er zijn altijd schoonmaaktaken die onverenigbaar zijn met kantoorwerk. Aansluitend volgen de overige taken. De gewone kantooruren lopen van 7.30 uur tot 19 uur. Voor de gebouwen waar de schoonmaak is uitbesteed – en dat zijn er 75 –, is er slechts een beperkt aantal waar de schoonmaak buiten de kantooruren wordt uitgevoerd. Het tijdstip waarop moet worden schoongemaakt, is beschreven in de bestekken. Van de 75 uitbestede opdrachten worden er 70 tijdens de kantooruren en slechts 5 buiten de kantooruren uitgevoerd.

De Vlaamse overheid vraagt enkel schoonmaak buiten de kantooruren als er geen alternatief is. In de vijf gebouwen waar de schoonmaak buiten de kantooruren wordt gedaan, is daar ook een reden voor, zoals diensten die overdag veel bezoekers krijgen of waar de arbeidsactiviteit te veel wordt verstoord door de schoonmaak of niet combineerbaar is. Bijvoorbeeld in een werkhuis waar de hele dag steeds opnieuw zagezegd vuil wordt

geproduceerd, heeft het geen zin om tegelijk schoon te maken. Dat zijn er dus slechts 5 op 75. Dat toont aan dat we op een andere manier werken.

In het Consciencegebouw waren Onderwijs en Werk ontevreden over de prestaties van de poetsfirma. Het schoonmaken gebeurde op uitdrukkelijke vraag van Werk en Onderwijs na de kantooruren. Ze hebben daarvoor de DAB Schoonmaak aangesproken. De DAB kan betere kwaliteit leveren. In het Consciencegebouw is men nu zeer tevreden over de prestaties en over de prijs. We hebben erop aangedrongen om tijdens de kantooruren te kunnen schoonmaken. Ook daar zijn de beide ministeries nu tevreden over. Jarenlang was men ervan overtuigd dat onderhoud na 17 uur moest gebeuren. Dat is nu veranderd.

Het is evident, en dat is ook de teneur van uw vraag, dat schoonmaak binnen de kantooruren gunstig is voor de combinatie tussen werk en privéleven. Zoals u zegt, zijn heel veel vrouwen werkzaam in deze sector. Zij zijn nog steeds het meest bezig met de zorgtaken in het gezin. Voor hen komt dat dus goed uit.

De Vlaamse overheid vervult hier een voorbeeldfunctie. We doen dat op een gezinsvriendelijke manier voor die mensen. Ik heb vaak contact met hen. Hun dagtaak zit erop op het middaguur, wat hen toelaat de combinatie arbeid en gezin op een zo goed mogelijke manier te kunnen vervullen. Storende taken voor het kantoorwerk, zoals boenen van vloeren, grondige schoonmaak van tapijten enzovoort, kunnen niet op een moment dat er mensen permanent rondlopen, dat zou ook het werk van de schoonmakers zelf hinderen. Mijn ervaring is dat de mensen tevreden zijn met die regeling.

Zoals gezegd vervullen we een voorbeeldfunctie voor de privésector. Het voorbeeld dat ik u gaf is sprekend: jarenlang moest er bij Werk en Onderwijs worden schoongemaakt na de kantooruren. Naar aanleiding van een klacht over kwaliteit hebben we dat veranderd en zijn de mensen in het Consciencegebouw tevreden over onze dienstverlening.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. De Vlaamse overheid is op dit vlak voorbeeldiger dan ik dacht. Ik zal de minister van Werk over een aantal sectorconvenants ondervragen, want hier en daar is er nog die verouderde opvatting over wanneer en op welke manier gebouwen het best worden onderhouden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de toegankelijkheid van de gebouwen van de Vlaamse overheid

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u weet dat ik veel belang hecht aan allerlei aspecten van toegankelijkheid in onze samenleving. In dit opzicht kan ik uw initiatieven over toegankelijkheid binnen de toeristische sector, uw initiatieven inzake ondertiteling op de openbare en privé-omroep, uw aandacht voor de toegankelijkheid van de overheidswebstekken enzovoort, ten zeerste waarderen. Vandaag zou ik het willen hebben over de toegankelijkheid van de gebouwen van de Vlaamse overheid.

In de nieuwsbrief van Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen (TOV) las ik dat deze organisatie op vraag van de cel diversiteit van de VRT uitgenodigd werd voor een bezoek aan het VRT-gebouw naar aanleiding van het grondige renovatieproject Totale oMbouw (ToM). Het TOV gaf opmerkingen en adviezen om de toegankelijkheid van de VRT te verhogen.

Ik kan het initiatief van de cel diversiteit van de VRT om het TOV uit te nodigen zeer waarderen. Ik vraag me af of de VRT in het licht van deze renovatie ook een beroep doet op de adviesbureaus toegankelijkheid. Deze adviesbureaus zijn gespecialiseerd in toegankelijkheids-onderzoeken en kunnen zeer nuttige en technische oplossingen aanbieden om de toegankelijkheid volgens de geldende wettelijke bepalingen te waarborgen.

Mijnheer de minister, hoe zal rekening worden gehouden met de adviezen die het TOV heeft voorgelegd?

In de lijn van mijn vragen over de renovatie van het VRT-gebouw, had ik ook graag de toegankelijkheid aangekaart van de huidige en toekomstige Vlaamse overheidsgebouwen. Ik verwijs in dit verband naar uw beleidsnota Bestuurszaken. In welke mate wordt bij renovatie rekening gehouden met toegankelijkheid? Wordt daarbij een beroep gedaan op de expertise in het veld, zoals die van de adviesbureaus en steunpunten toegankelijkheid? Is er een positieve evolutie vast te stellen van de toegankelijkheid van de Vlaamse overheidsgebouwen? Hoe zit het met de gebouwen waar de diensten van de Vlaamse overheid gevestigd zijn, maar die geen eigendom zijn van de Vlaamse overheid?

De heer Kurt De Loor: Mijnheer de minister, voortgaande op de vraag van mevrouw Stevens en de belangrijkheid van de problematiek, vind ik dat er moet worden gestreefd naar een eenvormige aanpak. Zijn er bij de adviesbureaus vaste partners waar u mee samenwerkt? Indien dit het geval is, welke zijn dat?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de VRT werkt samen met het Toegankelijkheidsbureau Hasselt (TB). De ontwerpen worden door de architecten van het TB gescreend op het aspect toegankelijkheid. Hun adviezen worden bezorgd aan de architecten van het ToM-ontwerpteam en door hen geïntegreerd.

Naar aanleiding van het overleg met het TOV, dat plaatsvond na de realisatie van de eerste fase, is de samenwerking met het TB intensiever geworden. De VRT schakelt het TB een eerste maal in bij het voorontwerp en een tweede maal bij het ontwerp. Het engagement voor toegankelijkheid dat zich heeft ontwikkeld tijdens de eerste renovatiefase wordt nu als norm bij het ontwerp gebruikt. Zo komt er in elke sanitaire kern een toilet voor personen met een handicap. In de eerste fase was dit slechts één per plateau en in de oude gebouwen is dit één voor de volledige site. In de detaillering schenken de ontwerpers eveneens aandacht aan de opmerkingen die het TOV maakt. Men denkt hierbij aan natuurlijke gidslijnen, kleurengebruik, het vermijden van niveaoverschillen enzovoort.

In het handboek 'Waardering van kantoorgebouwen - op weg naar een duurzame huisvesting voor de Vlaamse overheid' dat het Agentschap voor Facilitair Management heeft ontwikkeld in samenwerking met de universiteit van Leuven, wordt er naast energiezuinigheid ook ruim aandacht besteed aan het aspect toegankelijkheid. In samenwerking met een toegankelijkheidsbureau werd hier een volledig hoofdstuk aan gewijd. In overleg met de vzw Enter wordt momenteel werk gemaakt van een concreet actieplan om te komen tot een duidelijkere beoordeling en waardering van de overheidsgebouwen op het vlak van toegankelijkheid. De resultaten hiervan zullen de basis vormen van een actualisering van het eerder genoemde handboek, later dit jaar. Op dat moment zullen we het handboek publiceren en op het internet bekendmaken.

Alle gebouwen die het voorwerp uitmaken van een renovatie, alsook alle nieuwe gebouwen, krijgen een doorlichting op basis van dit handboek. De integrale toegankelijkheid van de overheidsgebouwen van de Vlaamse overheid wordt door het Agentschap voor Facilitair Management in al haar projecten steeds onderzocht en, geënt op de specifieke situatie, uitgevoerd. Ook voor kleinere projecten werd deze aanpak opgenomen in het algemeen draaiboek projectopvolging.

Alle potentiële aanbieders van gebouwen krijgen de aanbeveling mee om samen te werken met een erkend toegankelijkheidsbureau. Dit werd aanvankelijk door de markt met enige terughoudendheid onthaald, maar de ervaring leert ons dat deze samenwerking naderhand als

zeer positief ervaren wordt en uiteindelijk een meerwaarde betekent voor de verschillende projecten. Het realiseren van integrale toegankelijkheid komt immers ten goede van alle betrokkenen, namelijk de gebruikers, de eigenaars, de investeerders enzovoort. Op die manier werd bijvoorbeeld de toegankelijkheid van het Ellipsgebouw te Brussel geoptimaliseerd en worden ook de huidige ontwerpen voor de VAC's te Leuven en Brugge bijgestuurd. Ook is voor dit begrotingsjaar in een budget voorzien voor toegankelijkheidsaanpassingen van een aantal balies in de grote administratieve gebouwen te Brussel. Voor de collega's met een handicap wordt er, in samenwerking met de sociale dienst, werk gemaakt van een individuele werkplekaanpassing. In het Ellipsgebouw werd op die manier een drietal concrete vragen opgenomen in de realisatie van het project.

Er is sinds 2005 een hele weg afgelegd. Wat de toegankelijkheid van Vlaamse overheidsgebouwen betreft, is de evolutie positief te noemen. In het Bluebook voor de overheidsgebouwen werden specifieke toegankelijkheidseisen opgenomen voor alle nieuwe projecten. Toegankelijkheidsbureaus worden standaard ingezet voor de opmaak van rapporten en aanbevelingen. De K.U. Leuven evalueert en er is een toetsing aan de praktijk. Het onthaalpersoneel wordt gevormd en begeleid in het adequaat aanbieden van een maximale toegankelijkheid aan personen met een handicap. Men legt momenteel de laatste hand aan een raamcontract voor de signalisatie in de gebouwen waarbij rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van het toegankelijkheidsbureau. De plaatsing van deze signalisatie zal starten in het Ellipsgebouw en is gepland vanaf oktober 2008. Ook de huisstijl houdt rekening met toegankelijkheid.

Er worden objectieve criteria ontwikkeld om de integrale toegankelijkheid te beoordelen. Dat gebeurt in samenwerking met de vzw Enter. Er wordt ook gewerkt aan de ontwikkeling van een criterialijst toegankelijkheid. De gehanteerde eisen en voorschriften vormen vandaag al een referentie voor de vastgoedsector en voor betrokken professionelen zoals architecten en ingenieurs.

Het Agentschap voor Facilitair Management heeft geïnvesteerd in een mobiele ringleiding die ter beschikking staat van slechthorenden met een hoortoestel.

In het raamcontract voor brandbestrijdingsmiddelen werd een hoofdstuk opgenomen voor het aanschaffen van evacuatiemiddelen voor personen met een handicap. Sinds begin 2008 wordt systematisch genoteerd of er in een project bijkomende werken en/of kosten werden gedaan voor de toegankelijkheid. Er wordt ook aan alle medewerkers gevraagd naar een korte beschrijving van deze aanpassingen. Vanaf dit najaar zal dus systematisch een goede rapportering kunnen worden gegeven. Voordien beschikten we niet over deze gegevens.

Ik wil er echter ook op wijzen dat er ook inspanningen inzake toegankelijkheid gebeuren die niet expliciet bespreekbaar zijn, maar wel een enorme bijdrage zullen leveren voor deze doelstelling. Ik heb het dan bijvoorbeeld over het samenbrengen van de diensten in een groot, toegankelijk gebouw per provinciehoofdplaats waar ook het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap een onderdak zal krijgen. Dat zal op zich weinig extra kosten met zich meebrengen, maar het resultaat zal groot zijn. Vaak zijn de bestaande gebouwen in de diverse provincies oudere gebouwen die niet of nauwelijks aanpasbaar zijn. Vaak zijn het geklasseerde gebouwen waarbij we op onoverkomelijke problemen stuiten.

Binnen de Vlaamse overheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen gebouwen in eigendom en gebouwen die op de privémarkt gehuurd worden. In concreto betekent dit dat alle gebouwen getoetst worden op hun toegankelijkheid. Als ze niet voldoen aan de gestelde vereisten, worden in onderling akkoord met de verhuurder de nodige aanpassingen uitgevoerd, hetzij door de verhuurder, hetzij door de eigenaar.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid en duidelijk antwoord. Het stemt me heel tevreden dat de Vlaamse overheid al een groot deel van de weg heeft afgelegd, en dan nog in de goede richting.

Wat de VRT betreft, vind ik het heel positief dat het toegankelijkheidsbureau van Hasselt is ingeschakeld en dat er rekening is gehouden met de adviezen en opmerkingen.

De Vlaamse overheid speelt een voorbeeldrol. Zij moet proberen de privésector te sensibiliseren opdat ook de privégebouwen zoals bioscopen en winkelcentra toegankelijker zouden worden. Op die manier heeft de privésector ook geen excuses om zijn verantwoordelijkheid niet te nemen. Ik ben heel blij te vernemen dat al deze stappen reeds zijn gezet.

Mijnheer de minister, u zorgt er ook altijd voor dat de inrichting van alle gebouwen wordt afgetoetst met het toegankelijkheidsbureau. Dat is een heel goed idee. Op termijn zouden alle Vlaamse overheidsgebouwen integraal toegankelijk moeten zijn. Ik ben heel tevreden over uw manier van werken inzake de toegankelijkheidsnormen. Die normen zullen een referentie worden voor de vastgoedsector. Impliciet heeft dat ook een impact op de manier van werken. In de toekomst zal er automatisch rekening mee worden gehouden dat alle mensen gebruik moeten kunnen maken van al deze gebouwen. Ik ben ook blij te vernemen dat u bezig bent met het verzamelen van statistische gegevens. Op die manier kunnen

rapporten worden opgemaakt en kan er geëvalueerd worden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de erkenning van lokale islamitische geloofsgemeenschappen

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, deze vraag is niet nieuw. Ze is al meermaals uitgebreid aan bod geweest in dit parlement. Toch heb ik nog enkele vragen.

Eind 2007 werden de eerste zes lokale islamitische geloofsgemeenschappen in Vlaanderen officieel erkend. De Moslimexecutieve had acht geloofsgemeenschappen voorgedragen, maar na advies van de provincie- en gemeentebesturen en de minister van Justitie bleven er nog zes over. Twee kregen een negatief advies van de Staatsveiligheid.

Tot voor enkele weken waren er nog heel wat vragen over de procedure. Dat kwam vooral door het niet meer functioneren van de Moslimexecutieve. De vraag was vooral wat er moest gebeuren indien de Moslimexecutieve niet meer opnieuw samengesteld zou raken. Intussen is dat probleem van de baan en is de Moslimexecutieve opnieuw rechtsgeldig samengesteld. Ik heb daar echter nog een aantal vragen bij.

Ik heb ook vragen bij het beperkte aantal erkenningen. Daar heeft al enig debat over plaatsgevonden in dit parlement. Ik vraag me af of het niet zinvol zou zijn om zo snel mogelijk meer lokale islamitische geloofsgemeenschappen te erkennen. Ik denk dat daar argumenten voor zijn. In de eerste plaats is het belangrijk voor de moslims zelf. Zij willen weten of de moskee waartoe zij behoren niet bevolkt wordt met extremisten. Als middel tegen extremisme is de erkenning van moskeeën dus duidelijk een belangrijk wapen. Op die manier kan de Vlaamse overheid aan de moslims duidelijk maken dat de moskee die zij bezoeken in orde is. Daarnaast maakt de erkenning aan de islamitische gemeenschap duidelijk dat het de Vlaamse overheid menens is en dat we ons hun lot aantrekken. We geven het signaal dat we hun geloof erkennen en hen daarbij betrekken in onze gemeenschap.

Mijnheer de minister, zoals u zelf al hebt aangegeven, zal de financiering de moskeeën minder afhankelijk

maken van financiering uit moslimlanden. Uiteraard betekent dit niet dat alle en ook bijzonder kleine moskeeën erkend moeten worden. We willen goed gestructureerde en degelijk werkende moskeeën. Het spreekt voor zich dat controle en toezicht daarop veel eenvoudiger is.

Mijnheer de minister, wat zal er gebeuren met de dossiers die nog aanhangig waren bij de vorige Moslimexecutieve? Welke timing wordt daarbij gehanteerd? Bent u van oordeel dat het belangrijk is dat moslims weten of de moskeeën die ze bezoeken, niet bevolkt worden door extremisten? Wilt u het aantal erkenningen van moskeeën snel opdrijven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier wilt u dit aanpakken? Denkt u aan een stap-voor-staps scenario?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Ik begrijp de heer Mahassine niet goed wanneer hij het aan de overheid overlaat om duidelijk te maken of een moskee al of niet in orde is, of die al of niet wordt bevolkt door extremisten. Dat lijkt me de omgekeerde wereld. Weten de bezoekers van een moskee niet zelf wat er wordt gezegd door mensen die deel uitmaken van de lokale gemeenschap en of ze over de schreef gaan of niet? Dat is toch de normale gang van zaken. De gemeenschap zou toch zelf kunnen aanvoelen of er een probleem is. Of het moet zijn dat die mensen dat niet kunnen aanvoelen, en dan is er een probleem inzake inburgering.

Als moskeebezoekers niet zelf kunnen inschatten of er extremistische taal wordt uitgeslagen in de moskee en of mensen met zaken bezig zijn die niet helemaal stroken met onze wetgeving, waarden en normen, dan is er misschien een probleem op dat vlak. Maar ik weet niet of we de overheid de boel moeten laten oplossen. Die moet via de erkenning geen label uitreiken dat zegt dat de moskee ok is. Als een erkenning moet dienen om de ogen te openen, dan bestaat er een probleem bij de lokale islamitische gemeenschap.

Ik geloof niet dat de moskeeën niet langer een beroep zullen doen op financiering uit het buitenland. Ik heb grote twijfels of de financiering uit het buitenland zal stoppen als we erdienstgebonden activiteiten financieren en de imam een loon uitbetalen. Ik denk dat ze zoals voorheen een beroep zullen doen op buitenlandse financiering, en dat de gelden die ze ontvangen van allerlei overheden in België mooi zijn meegenomen.

Erkenning staat buitenlandse controle helemaal niet in de weg. Ik heb het probleem van de Turkse moskeeën die onder de voogdij staan van de Turkse staat hier al aangekaart. De buitenlandse controle valt dus niet weg, integendeel.

Het is geen geheim dat wij tegenstander zijn en blijven van de erkenning van lokale islamitische gemeenschap-

pen. We dienden daartoe een voorstel van decreet in. We zijn geen vragende partij voor een versnelling van de erkenningen, zoals de heer Mahassine voorstelt, zeker niet omdat de procedure grote mankementen vertoont.

Mijnheer de minister, hebt u al onderzocht of de zes imams van de erkende moskeeën voldoen aan hun inburgeringsverplichtingen? Wat is de status van de twee dossiers die nog hangende zijn bij de staatsveiligheid? Ik heb begrepen dat de staatsveiligheid geen positief, noch een negatief advies heeft gegeven. Hoe wordt de opvolging verzekerd van de al erkende moskeeën, bijvoorbeeld inzake het gebruik van het Nederlands?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Op 22 december 2007 erkende ik inderdaad zes lokale islamitische geloofsgemeenschappen. Het ging meer bepaald om de Marokkaanse Assounah-moskee uit Desselgem, de Turkse moskeeën Beraat uit Diest, Mehmet Akif uit Antwerpen, Selimiye uit Heusden-Zolder en Yavuz uit Gent en tenslotte de Pakistaanse Noor Ul Haram-moskee uit Antwerpen. Aanvankelijk ontving ik via de Moslim-executieve acht aanvragen tot erkenning.

Mijnheer Mahassine, over twee van die acht aanvragen heeft de Staatsveiligheid echter geen gunstig advies uitgebracht, wat uiteraard iets anders is dan dat de Staatsveiligheid een negatief advies zou hebben uitgebracht, zoals u in uw vraag stelt. Ik heb een brief gestuurd naar federaal minister van Justitie Vandeurzen om te vragen wat daarvan aan is. Ik heb er nog geen antwoord op gekregen. Ik heb dat gedaan omdat jullie daar vragen over stellen en omdat ik het zelf ook wil weten.

Bij gebrek aan een positief advies ben ik niet tot de erkenning van deze twee moskeeën overgegaan. Niets belet echter dat ik eventueel nog een erkenning zou kunnen verlenen, zodra de Staatsveiligheid in beide dossiers een gunstig advies zou afleveren, vanzelfsprekend als ook de andere elementen uit het dossier gunstig zijn. In de aanvraagprocedure moet met heel veel worden rekening gehouden. Dat geldt niet alleen voor de erkenning van de lokale islamitische geloofsgemeenschappen, maar ook voor alle nieuwe erkenningen van de erkende godsdiensten van de lokale geloofsgemeenschappen.

U stelt zich vragen bij het beperkte aantal erkenningen. Ik heb in mijn antwoorden op eerdere vragen in deze commissie en in de plenaire vergadering steeds duidelijk gesteld dat ik bij de erkenning van de lokale islamitische geloofsgemeenschappen stapsgewijs en gefaseerd te werk zou gaan. Ik heb dat standpunt ook altijd in alle openheid meegedeeld aan de leden van de Moslim-executieve, met wie ik overigens op regelmatige tijdstippen

in goede verstandhouding heb overlegd. Zij hebben met mijn standpunt trouwens altijd kunnen instemmen. Ik ben ervan overtuigd dat deze weg van de geleidelijkheid ook het meest aangewezen is voor alle betrokkenen.

Voor de moslimgemeenschappen betekent de erkenning een nieuwe realiteit, gebouwd op een nieuwe Vlaamse regelgeving. Voor de overheid, zowel lokaal, provinciaal als op gewestelijk niveau gaat het om nieuwe bestuursverhoudingen en een nieuwe onderlinge communicatie. Dit alles vraagt ook de nodige tijd.

Tot slot zijn er de budgettaire beperkingen van zowel de provincies als van de Vlaamse overheid. Ik wil niet dat we de budgetten op hun kop zetten omwille van deze erkenningen. Het moet gebeuren binnen het Vlaams budget van 4,7 miljoen euro voor de bouw- en renovatiekosten van de religieuze gebouwen, die toebehoren aan de erkende godsdiensten.

Ik heb wel steeds duidelijk mijn beleidsintenties meege-deeld. Zo heb ik aan de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap gemeld dat het in mijn bedoeling lag om tegen het einde van deze legislatuur een dertigtal moskeeën te kunnen erkennen, weliswaar in een aantal fasen, meer bepaald zes tot zeven moskeeën per jaar. Door allerlei omstandigheden, waaronder het langer aanslepen van het indienen van de erkenningaanvragen, werden de eerste zes moskeeën pas eind 2007 erkend.

In de eerste plaats moet ik daartoe eerst nieuwe aanvragen vanwege de Moslimexecutieve ontvangen. Dat is tot op heden niet gebeurd. De bal ligt bijgevolg in het kamp van de Moslimexecutieve. Zij weet dat ook. Tijdens een vergadering op 16 januari 2008 heb ik toegezegd dat ik, van zodra ik nieuwe erkenningaanvragen zou ontvangen, zonder tijdverlies de procedure van het aanvragen van de vereiste adviezen zou opstarten. Ik heb ook aangeboden dat het Agentschap voor Binnenlands Bestuur de moskeeën zou bijstaan bij vragen over de correcte samenstelling van de dossiers. Vanzelfsprekend moeten die volledig voldoen aan de Vlaamse regelgeving.

U vraagt mij ook wat er zal gebeuren met de dossiers die nog hangende waren bij de vorige Moslimexecutieve. Ik heb er uiteraard geen zicht op over welke dossiers het gaat. Als u hiermee de 34 dossiers bedoelt die de Moslimexecutieve een aantal jaren geleden heeft samengesteld als voorbeeld voor later in te dienen erkenningaanvragen, dan kan ik u wel zeggen dat deze dossiers niet beantwoorden aan de criteria die moeten worden vervuld om een erkenning aan te vragen. Die criteria zijn bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 30 september 2005. De dossiers moeten dus opnieuw worden samengesteld en ingediend als de Moslimexecutieve de erkenning van dezelfde moskeeën zou willen aanvragen. Ik heb dat duidelijk aan de vertegenwoordigers van de Moslimexecutieve meegedeeld.

Ten slotte onderken ik uiteraard het belang van geloofsgemeenschappen die zijn erkend op basis van de Vlaamse regelgeving. Een belangrijke voorwaarde voor de erkenning is inderdaad dat de geloofsgemeenschap haar maatschappelijke relevantie aantoot, waaronder haar betrokkenheid bij het geheel van de lokale leefgemeenschap in de gemeente waartoe zij behoort. In het dossier moet men dus het aantal gelovigen in de gebiedsomschrijving en uitleg over de wijze van integratie en het goed nabuurschap opgeven. De plaatselijke geloofsgemeenschap moet er zich ook toe verbinden respect op te brengen voor de Grondwet en het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Zoals u zelf zegt is dit, ook voor de moslims die de moskee bezoeken, bijzonder belangrijk. We moeten inderdaad streven naar moskeeën die transparant en degelijk werken, met respect voor de democratisch tot stand gekomen regelgeving.

De imams moeten het inburgeringstraject volgen. Als dat niet gebeurt, moet dat bij de administratie Binnenlands Bestuur worden gemeld. Mijn administratie zal me daarover dan inlichten, en in dat geval zal ik de procureur daarvan op de hoogte brengen. Tot vandaag zijn nog geen problemen gemeld. We volgen dat dus wel op.

Mijnheer Van Dijck, wat de twee dossiers betreft waarover de staatsveiligheid eigenlijk geen advies heeft uitgebracht, kan ik u nogmaals medelen dat ik federaal minister Vandeurzen heb aangeschreven. Ik wacht op het antwoord.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Bedankt voor het antwoord. Ik had het inderdaad over die 34 dossiers die blijkbaar niet meer beantwoorden aan de huidige criteria. We willen wel weten waarom de staatsveiligheid geen negatief of positief advies heeft verleend.

Minister Marino Keulen: Dat is ook mijn probleem. De federale minister van Justitie is echter verantwoordelijk voor de staatsveiligheid. Een groen licht is voor ons erg belangrijk: dat is een opschortende voorwaarde. Zonder een groen licht van de staatsveiligheid erken ik niet. We moeten dus weten waar we aan toe zijn.

De heer Chokri Mahassine: Ik vraag niet om die 34 toch te erkennen. Het is voor de geloofsgemeenschap in Hasselt erg belangrijk dat er duidelijkheid komt.

De heer Van Dijck zegt hier dat de mensen zelf moeten weten in welk soort van moskee ze terecht komen. Hij bewijst met die uitspraak dat hij er niets van begrijpt. Voor iemand als mijn vader, die geregeld een moskee bezoekt – de ene keer gaat hij naar de ene moskee, de volgende keer ergens anders – is het belangrijk dat hij een signaal krijgt als er ergens iets niet klopt. De

mensen moeten weten waar het in orde is en waar niet. Er is niets zo nefast als onzekerheid. Er moet snel duidelijkheid komen. En als het oordeel negatief is, dan moet iedereen, ook de moslimgemeenschap, zijn verantwoordelijkheid nemen.

Minister Marino Keulen: Ook ik wil weten hoe de vork aan de steel zit. Alle betrokkenen willen dat: beleidsverantwoordelijken, gelovigen en volksvertegenwoordigers.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de samenwerking tussen enkele crematoria en een privaatrechtelijk bedrijf

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de discussie over de crematoria in Vlaanderen is al eerder aan bod gekomen, op initiatief van mevrouw De Wachter en de heer Kallens. In hun vragen peilden ze naar wat tot de taken van de overheid behoort en wat tot de taken behoort van de privésector inzake het beheer van de crematoria.

U hebt daar duidelijk gesteld dat het openbare gedeelte ten minste een ontvangst- en wachtlokaal bevat voor de nabestaanden en kennissen, een lokaal waar het mogelijk is om het ritueel van de levensbeschouwing volgens hetwelk de uitvaartplechtigheid plaatsheeft te laten verlopen en een lokaal voor de overhandiging van de as. Het technische gedeelte dat bestemd is voor de eigenlijke verbranding, bevat ten minste een koelkamer, een lokaal voor de plaatsing van de doodskist of lijkwade en een oven. Alles wat in deze ruimtes en lokalen van het openbare en het technische gedeelte plaatsvindt, en de verantwoordelijkheid hiervoor, behoort tot het beheer. De ontvangst van een lijk, de eigenlijke verbranding en de overhandiging van de as zijn activiteiten die elk crematorium met eigen middelen en eigen personeel moet uitvoeren.

In uw antwoord op de vraag van 26 februari 2008 van de heer Callens lezen we: "Wat de organisatie van de uitvaartplechtigheden in de crematoria betreft, kan hun rol als van facilitaire aard zijnde beschouwd worden. De crematoria stellen hun zalen ter beschikking van de nabestaanden, alsook op verzoek muziek, gedichten enzovoort, om vorm te geven aan de inhoud van de uitvaartplechtigheid. Ook kan het personeel van het crematorium ter beschikking staan om tijdens de uitvaartplechtigheid teksten voor te dragen, als de

nabestaanden dit vragen. De medewerking van het personeel van het crematorium aan de uitvaartplechtigheid is geen verplichting, dit gebeurt enkel als de nabestaanden dit vragen. Voor het houden van de uitvaartplechtigheid en de invulling ervan zijn de nabestaanden zelf verantwoordelijk. De organisatie van de uitvaartplechtigheid moet dus niet met eigen personeel van het crematorium gebeuren, maar kan door derden gebeuren, onder de verantwoordelijkheid van de nabestaanden, zodat de inbreng van de overheid beperkt is tot het ter beschikking stellen van de faciliteiten."

Nu blijkt echter dat in het crematorium van Brugge folders ter beschikking liggen van de bezoekers van het crematorium. Die folders zouden aanleiding kunnen geven tot misleidende communicatie en geven alleszins de indruk dat DELA, een privaatrechtelijke onderneming, de beheerder is van het crematorium van Brugge.

In de titel van de folder staat bijvoorbeeld te lezen: "Crematorium van Brugge maakt deel uit van DELA." Het e-mailadres dat op de folder is opgenomen als contactadres is een DELA-adres. In de folder staat eveneens te lezen: "DELA beheert de gebouwen en baat de volledige accommodatie in en rond het crematorium uit. We doen dat niet alleen voor het crematorium van Brugge, maar ook voor dat van Vilvoorde, Hasselt en Bergen."

In de folder wordt vaak verwezen naar 'wij' als het eigenlijk gaat over DELA: "Wij werken erg hard om van elke plechtigheid iets unieks te maken. Wij letten daar op de kleinste details. Zo hechten wij bijvoorbeeld veel waarde aan mooie muziek en aangepaste teksten." 'Wij' slaat daarbij telkens op DELA.

Eind vorige week las ik in Het Belang Van Limburg dat de uitvaartplechtigheden bij crematies op internet te volgen zijn. Die mogelijkheid wordt aangekondigd door DELA, en dat strookt niet met de activiteiten van het crematorium.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van deze praktijken? Mag een privaat uitvaartbedrijf dergelijke publiciteit voeren in een neutraal openbaar intercommunale crematorium, zoals hierboven aangehaald? Indien niet, welke stappen hebt u ondernomen of zult u ondernemen om sanctionerend op te treden tegen dergelijke praktijken? Vindt deze misplaatste vorm van klantenwerving ook plaats in andere Vlaamse crematoria? Welke stappen hebt u ondernomen om een strenge controle te voeren op de strikte scheiding tussen het publiek en privaat karakter van het crematorium in Brugge of andere crematoria waarin DELA partner is?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Dit is een delicate aangelegenheid. Ik werd onlangs inderdaad op de hoogte

gebracht van het feit dat in het crematorium van Brugge – dat is geen intercommunaal crematorium, maar een stedelijk crematorium – folders ter beschikking liggen van de privaatrechtelijke onderneming DELA waarin de indruk gewekt wordt dat de privaatrechtelijke onderneming DELA het crematorium beheert.

Ik ben het met u eens dat dit op zijn minst misleidende informatie is. Een crematorium kan immers enkel en alleen opgericht en beheerd worden door een gemeente of door een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Artikel 2, tweede lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging is daarover zeer duidelijk.

In de parlementaire voorbereiding van het decreet van 16 januari 2004 en in de omzendbrief van 10 maart 2006 betreffende de toepassing van dit decreet, alsook in mijn antwoorden op de vragen om uitleg van mevrouw De Wachter en de heer Callens waarnaar u zelf verwijst, heb ik het begrip ‘beheren’ verduidelijkt: een crematorium bestaat uit een openbaar gedeelte voor de ontvangst van de nabestaanden en kennissen, en een technisch gedeelte voor de beroepsmensen. Het openbare gedeelte bevat ten minste een ontvangst- en wachtlokaal voor de nabestaanden en kennissen, een lokaal waar mogelijkheid is om het ritueel van de levensbeschouwing volgens hetwelk de uitvaartplechtigheid plaats heeft te laten verlopen, en een lokaal voor de overhandiging van de as. Het technische gedeelte, dat bestemd is voor de eigenlijke verbranding, bevat ten minste een koelkamer, een lokaal voor de plaatsing van de doodskist of lijkwade en een oven. Al wat in deze ruimtes en lokalen van het openbare en het technische gedeelte plaatsvindt en de verantwoordelijkheid hiervoor, behoort tot het beheer. De ontvangst van een lijk, de eigenlijke verbranding en de overhandiging van de as zijn activiteiten die elk crematorium met eigen middelen en eigen personeel moet uitvoeren. De privésector kan en mag hierbij geen inbreng hebben. Dat is anders als het gaat om de eigenlijke organisatie van de uitvaartplechtigheden in de crematoria. Die kan uiteraard wel door de privésector georganiseerd worden.

In dat verband verwijs ik naar mijn antwoord op de vraag om uitleg van de heer Callens: “Wat de organisatie van de uitvaartplechtigheden in de crematoria betreft, kan hun rol als van facilitaire aard zijnde beschouwd worden. De crematoria stellen hun zalen ter beschikking van de nabestaanden, alsook op verzoek muziek, gedichten, enzovoort, om vorm te geven aan de inhoud van de uitvaartplechtigheid. Ook kan het personeel van het crematorium ter beschikking staan om tijdens de uitvaartplechtigheid teksten voor te dragen, als de nabestaanden dit vragen. De medewerking van het personeel van het crematorium aan de uitvaartplechtigheid is geen verplichting, dit gebeurt enkel als de nabestaanden dit vragen. Voor het houden van de uitvaartplechtigheid en de invulling ervan zijn de nabestaanden zelf

verantwoordelijk. De organisatie van de uitvaartplechtigheid moet dus niet met eigen personeel van het crematorium gebeuren, maar kan door derden gebeuren, onder de verantwoordelijkheid van de nabestaanden, zodat de inbreng van de overheid beperkt is tot het ter beschikking stellen van de faciliteiten.”

Men kan zich bijgevolg vragen stellen bij de inhoud van de folder van DELA waarin inderdaad de indruk wordt gewekt dat het crematorium, in dit geval het crematorium van Brugge, in feite wordt beheerd door deze privaatrechtelijke vereniging. Er is op zijn minst sprake van misleidende communicatie. Ikzelf kan als toezichhoudende overheid natuurlijk weinig ondernemen tegen de privaatrechtelijke onderneming.

Mevrouw Libert, in dit geval komt het aan de stad Brugge toe om de nodige maatregelen te treffen. Wat ik wel kan en zal doen, is het stadsbestuur aanschrijven en om uitleg verzoeken. Daarbij zal ik het bestuur erop wijzen dat folders over een dienstverlening die onder het beheer van de stad valt, geen afbreuk mogen doen aan de correcte weergave van de verantwoordelijkheid van de overheid, ook als zij uitgaan van een privébedrijf waarmee eventueel wordt samengewerkt. Het is de opdracht van het stadsbestuur om daarop toe te zien en waar nodig de juiste afspraken te maken. Ik zal het stadsbestuur vragen om ten aanzien van DELA de nodige maatregelen te nemen en het bestuur te herinneren aan de in het decreet bepaalde opdracht om zelf in te staan voor het beheer van het crematorium.

Of dergelijke ‘klantenwerving’ zoals u het noemt ook gebeurt in andere crematoria, weet ik niet. Als mij een concreet geval ter kennis wordt gebracht zal ik dezelfde houding aannemen tegenover de gemeenten, steden of intercommunales die een crematorium beheren.

Uw vraag is belangrijk omdat ze de zaken duidelijk stelt in een sector waarin we worden geconfronteerd met een permanente druk vanuit private hoek – en dat zeg ik als geharnaste liberaal – om greep te krijgen op dat terrein, die verder gaat dan louter het verzorgen van de uitvaartplechtigheid. Op die manier wil de sector een voet tussen de deur krijgen voor wat het technische gedeelte betreft, en als het kan zelfs helemaal binnen geraken. Dat kan niet. Het decreet is daar heel duidelijk over. We hebben dat elke keer bevestigd. We handhaven onze houding daarin. Als we daar klachten over ontvangen, wordt dat aan de betrokken beheerders of uitbaters van het crematorium meegedeeld.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer de minister, u hebt volledig gelijk. Ik wil nog wijzen op de uitspraak van het Grondwettelijk Hof naar aanleiding van een klacht van DELA, dat ongelijk kreeg. Ik ben tevreden

dat u een brief naar Brugge zult sturen, maar is het niet aangewezen om ook een brief te sturen naar Vilvoorde en Hasselt en er preventief op te wijzen dat dergelijke praktijken niet kunnen?

Minister Marino Keulen: Eerst wil ik informeren hoe het eraan toegaat. Dat is de juiste manier van optreden. Dan kom ik te weten hoe de vork precies in de steel zit. Indien nodig, moeten we wijzen op wat we in Brugge hebben vastgesteld. Alleen al de vraag van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) over hoe het zit, is vaak effectief genoeg om voorzichtig te zijn. DELA is alom aanwezig, zeker met Koen Wauters als uithangbord. De sector blijft hardnekkig ageren tegen de inhoud van het decreet. Men vraagt telkens weer of het decreet niet opnieuw kan worden bekeken.

We moeten de principes zuiver houden in de toepassing. Het antwoord zal ook verschijnen op de website van het ABB.

Mevrouw Laurence Libert: Ik zal u het artikel uit het Belang van Limburg bezorgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
